
NOTAT 2014 – 1

Kriteriebasert fordeling av fylkesvise BU-midler

Forslag til fordelingsmodell

STINE EVENSEN
SØRBYE

IVAR
PETTERSEN

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

NILF utgir en rekke publikasjoner

Årlig utkommer:

- «Driftsgranskingar i jord- og skogbruk»
- «Handbok for driftsplanlegging»
- «Utsyn over norsk landbruk. Tilstand og utviklingstrekk».
- «Mat og industri. Status og utvikling i norsk matindustri».

Resultater fra forskning og utredninger utgis i fire serier:

- «NILF-rapport» – en serie for publisering av forskningsrapporter og resultater fra større utredninger
- «Notat» – en serie for publisering av arbeidsnotater, delrapporter, foredrag m.m. samt sluttrapporter fra mindre prosjekter
- «Discussion paper» – en serie for publisering av foreløpige resultater (bare internettpublisering)
- «Artikler» – en serie for kortfattet publisering av resultater fra forskning og utredninger (bare internettpublisering).

NILF gir også ut:

- «Merverdiavgiftsnøkkel for landbruket»
- «Kontoplan for landbruksregnskap tilpasset NS 4102»
- Regionale dekningsbidragskalkylar.

NILF er sekretariat for Budsjettnemnda for jordbruket som årlig gir ut:

- «Totalkalkylen for jordbruket» (Jordbrukets totalregnskap og budsjett)
- «Referansebruksberegninger»
- «Resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken»
- «Volum- og prisindeksar for jordbruket» som ligger på:

<http://www.nilf.no/PolitikkOkonomi/Nn/VolumPrisIndeksar.shtml>

NOTAT 2014-1

Kriteriebasert fordeling av fylkesvise BU-midler

Forslag til fordelingsmodell

Stine Evensen Sørbye

Ivar Pettersen

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

Serie	Notat
Redaktør	Sjur Spildo Prestegard
Tittel	Kriteriebasert fordeling av fylkesvise BU-midler. Forslag til fordelingsmodell
Forfattere	Stine Evensen Sørbye, Ivar Pettersen
Prosjekt	Kriteriebasert fordeling av fylkesvise BU-midler (A651)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2014
Antall sider	33
ISBN	978-82-7077-877-5
ISSN	0805-9691
Emneord	BU-midler, fordeling av regional utvikling, fylker, regioner, bygdeutvikling, næringsutvikling, landbruk

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjettnemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

Erland Kjesbu og Ivar Pettersen utredet i 2005 en mulig modell for fordeling av fylkesvise bygdeutviklings- (BU-) midler (NILF-notat 2005–14). Modellen ble tatt inn i Landbruks- og matdepartementets vurdering av fordelingsnøkler for de senere årene.

Formålet med dette prosjektet har vært å oppdatere utredningen ved å se på de kriteriene som ble benyttet i 2005, oppdatere datasettene og revurdere vekten av kriteriene for å kunne gjenspeile ulike politiske prioriteringer.

Det er i hovedsak Stine Evensen Sørbye som har utført databearbeidingen sammen med Ivar Pettersen. Anne Strøm Prestvik har vært rådgiver og har bidratt i rapportskrivningen. I tillegg har flere personer i NILF vært involvert med å skaffe data. Vi har fått god hjelp fra Innovasjon Norge med datainnsamling fra deres registre, og fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) med tilgang til registerdata fra Innovasjon Norges virkemiddelevalueringer, og fra Kommunal og regionaldepartementet med bakgrunnsinformasjon om kriterier for fordeling av regionale utviklingsmidler. Møter med oppdragsgiver Landbruks- og matdepartementet har gitt retning til arbeidet. Forfatterne har som vanlig ansvar for databearbeiding og konklusjoner.

I NILF har Agnar Hegrenes lest notatet og kommet med nyttige innspill før ferdigstilling. Siri Fauske har klargjort notatet for trykking.

Oslo, februar 2014

Inger-Anne Ravlum

Innhold

	Side
1 INNLEDNING.....	3
1.1 Regional næringsutvikling og BU-ordningen	3
1.1.1 BU-midler	3
1.1.2 Midler til bioenergi	4
1.1.3 Lokalmat- og reiselivssatsing	5
1.1.4 Formål og problemstillinger	5
1.2 Data og metode.....	5
1.3 Vekting av kriterier	6
2 BAKGRUNN FOR VALG AV FORDELINGSKRITERIER	7
2.1 Formålet med kriteriene	7
2.1.1 Reflektere mulighet for og betydning av næringsutvikling	7
2.1.2 Utforming av incentiver	8
2.1.3 Enkelhet og forutsigbarhet.....	8
2.2 Administrative behov – spørsmålet om en fast basisbevilgning	9
3 NÆRMERE OM BEREGNINGSMODELL OG DE ENKELTE KRITERIENE	11
3.1 Behovskriteriet – landbruksproduksjon	11
3.2 Behovskriteriet – distrikt	12
3.3 Aktivitetskriteriet	14
3.3.1 Aktivitetskriteriet før kobling mot behovskriteriet for distrikt	14
3.3.2 Aktivitetskriteriet knyttes til distriktslandbruket	15
3.4 Resultatkriteriet	15
4 FORSKJELLER MELLOM FYLKENE	17
5 ALTERNATIVE FORDELINGER.....	21
5.1 Vekting etter ulike prioriteringer.....	21
5.1.1 Vekting av hovedkriteriene.....	21
5.2 Fordelingsresultater.....	23
6 VURDERINGER.....	25
REFERANSER.....	27
VEDLEGG 1: Enkeltkriterier	29
VEDLEGG 2: Absolutte verdier	32

Sammendrag

BU-midlene inngår som ressurser for de såkalte regionale næringsprogrammene (RNP), og er LMDs viktigste økonomiske virkemiddel for å nå målet om næringsutvikling i og i tilknytning til landbruket. Fylkesmannen, Innovasjon Norge (IN), fylkeskommunene og kommunene har hver for seg og i samarbeid, viktige roller. Fylkene har betydelig frihet i forvaltningen av midlene så lenge satsningsområdene er forenelig med målene for landbrukspolitikken. Kriteriene for fordeling av BU-midlene mellom fylkene er derfor også et virkemiddel for å nå landbrukspolitiske målsettinger. Fordelingen bør gjenspeile både landbrukspolitiske prioriteringer og fylkenes muligheter for landbruksbasert næringsutvikling.

Notatet tar utgangspunkt i fire kriterier som ble utredet i Kjesbu og Pettersen (2005) (1) landbruksaktivitet, jord- og skogbruk, (2) distriktenes egenskaper i en regionalpolitisk sammenheng, (3) aktivitet knyttet til BU-virkemidlene og (4) resultater i form av lønnsomhetseffekter for gårdsbrukene. Bak kriteriene ligger flere datasett som beskriver egenskapene ved det enkelte fylke. Valget av vektorer for de enkelte kriteriene gir muligheter for å målrette ordningen ut fra ulike prioriteringer av de landbrukspolitiske målene. Vektingen gir for eksempel rom for å rette virkemidlet primært mot investeringer i tradisjonelt jordbruk eller mot distriktshensyn og fylker med en stor andel jordbruksavhengige kommuner.

Vi har utarbeidet noen alternativer til dagens fordeling. Alternativene viser til dels betydelig avvik mellom dagens tildeling og tildeling etter de kriteriene som er foreslått her. Utslagene ved anvendelse av ulike vektorer er store og illustrer at fylkene er meget ulike. I enkelte fylker er landbruks- og distriktsinteresser nært relatert, i andre fylker kan landbruket først og fremst være viktig for norsk matproduksjon, men av vesentlig mindre betydning for bo- og sysselsettingen i fylket. Et fylke vinner ved prioritering av distriktshensyn og bygdeutvikling, et annet ved å anse BU-midlene i stor grad som virkemidler for å fremme modernisering og effektivisering i tradisjonell råvareproduksjon.

De kriteriene som er tatt med i beregningene her, gir store muligheter for å innrette fordelingen av midler ut fra ulike prioriteringer av mål. Vi har ikke funnet det nødvendig å tilrå at det benyttes flere eller helt andre variabelsett enn de som ble benyttet i Kjesbu og Pettersen (2005), men vi har valgt å inkludere en basisbevilgning, et likt beløp til hvert fylke uavhengig av de vektete kriteriene. Basisbevilgningen kan sies å representere hensynet til administrasjon og en minimumsskala på virksomheten for å kunne etablere samarbeid og interesse omkring aktiviteten i fylket. Den faste basisbevilgningen brukes i alle alternativer bortsett fra en vekting av kriterier som gjenspeiler forslaget i 2005. Basisbevilgningen er satt til seks millioner kroner pr. fylke og innebærer at 20 prosent av beløpet på 532 millioner kroner i 2013 ville vært fordelt likt mellom fylkene, 80 prosent fordeles etter kriteriene. Sammenlignet med 2005 har vi også knyttet kriteriet om andelen av tilskuddene som går til diversifisering og nye næringer, til distriktskriteriet. Videre har vi økt vekt på andelen av brukene i fylket som driver grovfôrbasert husdyrproduksjon. Strukturen i den fylkesvise fordelingen av midler er for øvrig også endret fra 2013 til forslaget her. De bedriftsrettede, fylkesvise midlene til bioenergi-formål er slått sammen med øvrige fylkesvise BU-midler og fordelt etter samme kriterier.

Notatet presenterer fem alternativer til fordelingen i 2013 og forslaget 2005:

1. Balansert fordeling: I denne fordelingen gis flere indikatorer betydelig vekt. Fordelingen er altså ikke spesielt innrettet mot å ta hensyn først og fremst til distriktsutvikling eller tradisjonelt landbruk, men representerer en balansert vekting av ulike hensyn..
2. Landbruk – et alternativ med relativt stor vekt på landbruksaktiviteten i fylket.
3. Jordbruk – tilsvarende landbruksproduksjon, men med redusert vekt på skog.
4. Distrikt – egenskaper ved fylkene som dreier seg om landbrukets betydning for bosetting, tillegges relativt stor vekt.
5. Aktivitet – det legges i dette alternativet særlig vekt på fylkenes prioritering av nye næringer, men først og fremst i de fylkene hvor behovet for næringsutvikling er størst.

Samtlige av de fem alternativene vil skape merkbare forskjeller sammenlignet med fordelingen av BU-midler i 2013. Avvikene utgjør i snitt ca. 10 til 15 prosent. Vi ser at ved å vektlegge landbruks- og jordbruksproduksjon vil fylker som Rogaland, Oppland og Hedmark få størst økning i tildeling. Dersom vekten legges på distriktshensynet, vil fylker som Oppland, Hedmark og Nordland få størst økning. Ved vekt på det vi her kaller aktivitetskriteriet, vil et fylke som Aust-Agder komme relativt godt ut. Små fylker har særlig god nytte av at det gis seks millioner kroner som grunnbeløp til alle fylker uansett størrelse. Det faste basisbeløpet gir noe redusert avvik mellom våre forslag og tildelingen i 2013.

Uansett hvilket av de fem alternativene som velges, vil fylkene Buskerud, Hordaland, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Telemark og Østfold komme dårligere eller, i ett tilfelle, likt ut, mens Nordland, Aust-Agder, Hedmark og Oppland vil i alle de nye alternativene komme bedre ut.

1 Innledning

Bygdeutviklings- (BU) midlene er, sammen med midlene til bioenergi, et viktig grunnlag for arbeidet med å sikre investeringer i tradisjonell og ny landbruksvirksomhet i regionene. Midlene fordeles mellom fylkene av LMD og denne fordelingen kan brukes til å oppnå forskjellige regionale og næringspolitiske mål. I dette kapittelet gis en kort orientering om BU-midlene som i hovedsak bygger på dokumenter fra landbruksmyndighetene, samt en oversikt over rapportens innhold.

1.1 Regional næringsutvikling og BU-ordningen

Regionalt bygdeutviklingsprogram ble opprettet i 2013. Fylkesmannen har ansvar for utvikling og gjennomføring av Regionale bygdeutviklingsprogram (RBU) i nært samarbeid med fylkeskommunen, Innovasjon Norge og næringsorganisasjonene i landbruket. Regionale næringsprogram (RNP), som er en av tre hovedelementer i RBU, skal bidra til å utløse regionale fortrinn og potensial for næringsutvikling knyttet til hele bredden av landbrukets ressursgrunnlag. BU-midlene inngår i RNP og legger dermed en vesentlig del av grunnlaget for regional samhandling for helhetlig bygde- og næringsutvikling med basis i landbrukets ressurser.

1.1.1 BU-midler

BU-midlene er LMDs viktigste økonomiske virkemiddel for å nå målet om næringsutvikling i og i tilknytning til landbruket. Rammen for midlene fastsettes over jordbruksavtalen og fordeles mellom fylkene av LMD. I tillegg til sentrale BU-midler består fylkesvise BU-midler av utrednings- og tilretteleggingsmidler og bedriftsrettede midler. Denne utredningen tar kun for seg de bedriftsrettede midlene.

Formålet med BU-midlene er beskrevet i Forskrift om midler til bygdeutvikling: «... å legge til rette for langsiktig og lønnsom verdiskapning, samt desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbrukseiendommen spesielt.»

I jordbruksoppgjøret 2012–2013 ble bedriftsrettede midler i bioenergi programmet, og utviklingsprogram for lokalmat og grønt reiseliv omdisponert fra å være forvaltet på nasjonalt nivå til å inngå i de fylkesvise BU-midlene. Dermed skal forskriften for BU-midler revideres i 2014.

LMD fordeler BU-midlene mellom fylkene hvor de viderefordes og forvaltes av Innovasjon Norge på fylkesnivå. Innovasjon Norge får oppdragsbeskrivelse fra Fylkesmannen. Tilskudd skal ifølge gjeldende forskrift gis i henhold til regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling, innenfor rammene til den nasjonale strategien for slik næringsutvikling, og tildelingsbrev fra Fylkesmannen. Prioriteringer og vektlegging ved tildeling av tilskudd varierer dermed noe fra fylke til fylke.

De bedriftsrettede BU-midlene kan etter gjeldende forskrift gis:

- a) Som støtte til investeringer med mål om å opprettholde et variert landbruk gjennom å bidra til oppgraderinger og modernisering av driftsapparat, eller
- b) Til utvikling av alternativ næring med grunnlag i landbrukets ressurser, eller
- c) Investeringer i bioenergianlegg i veksthus og som gårdsvarmeanlegg.

Det er til sammen ni typer tiltak det gis tilskudd til, derav tre tiltak under bioenergi. Ett virkemiddel skiller seg fra de andre ved at tilskuddet gis som rentestøtte.

BU-ordningen er utførlig beskrevet i Pettersen et. al. (2009) som en indirekte regulering av investeringsatferden i landbruket. Fordelingen av tilskuddsrammen til fylkene, spiller en selvstendig rolle for hvordan virkemidlet fungerer. Fordelingen kan både utformes som en incentivordning, som en form for tjenestekjøp fra regionale forvaltningsenheter og Innovasjon Norge, som øremerket tilskudd, eller som en rammefinansiering. Som incentivordning kunne man tenke seg at resultatene fra arbeidet i fylkene ble avgjørende for tildeling av midler senere. Dette var en av intensjonene bak revurderingen av fordelingskriteriene i 2005 (Kjesbu og Pettersen, 2005) og er fortsatt aktuelt med innføringen av RBU der Fylkesmannen har ansvar for gjennomføring. Finansieringen kan ha karakter av tjenestekjøp dersom fylkene påtar seg å gjennomføre en bestemt oppgave som motytelse for et finansielt bidrag. Til sist kan finansieringen av arbeidet med regional bygdeutvikling anses som en del av en rekke oppgaver tillagt fylkesmannen og som skal finansieres innenfor en gitt total ramme etter prioritering og oppgavegjennomføring på fylkesplan.

Dagens fordeling av BU-midler er en blanding av ulike innretninger. Kriteriene i Kjesbu og Pettersen (2005) inneholdt både objektive behovskriterier, aktivitetsparametre og resultatparametre. Behovskriterier samsvarer godt med en form for rammefinansiering. Når man måler aktivitet; dvs. egenskaper ved forvaltningen i fylket, som grunnlag for tildeling, ligger ordningen nærmere en tjenestekjøpsordning eller øremerket finansiering. Resultatindikatorer som brukes til fordeling av midler gir ordningen et visst preg av incentivordning; man bruker fordelingen av midlene til å stimulere til bedre resultatoppgjør pr. krone tildelt.

1.1.2 Midler til bioenergi

I jordbruksavtalen 2012 ble de bedriftsrettede midlene fra Bioenergiprogrammet overført til de bedriftsrettede BU-midlene fra 2013. De fylkesvise bioenergimidlene kan nyttes til investeringer i gårdsvarmeanlegg til næringsformål, investeringer i gårdsvarmeanlegg i bolig og investeringer i bioenergianlegg i veksthus. Innovasjon Norges retningslinjer gir ellers detaljerte føringer for bruken av midlene inntil ny BU-forskrift er klar.

Midlene ble tidligere fordelt til fylkene etter en egen fordelingsnøkkel som i hovedsak besto av historisk aktivitet. I våre alternative fordelinger er bioenergimidlene fordelt sammen med andre fylkesvise BU-midler, dvs. uten særskilt fordelingsnøkkel. I tillegg til fylkesvise midler til gårdsvarme og veksthus, som nå ligger i BU-midlene, er det fortsatt sentrale midler til salgsanlegg og biogass. Det finnes også egne midler over statsbudsjettet, dvs. utenfor jordbruksavtalen, til infrastruktur for flishåndtering (terminaler og lagre).

Ifølge Innovasjon Norge er det god etterspørsel etter bioenergimidler, selv om det er falt noe på grunn av lav strømpris på under 65 øre inkl. nettleie. Kostpris på gårdsvarmeanlegg ligger på 55 øre.

Det kan diskuteres om det er rett å fordele bioenergimidlene fylkesvis, fordi det gir små pottar til hvert fylke og det neppe er behov for en fylkesvis differensiert håndtering av disse midlene. Det å erstatte annen energi med bioenergi til oppvaring, er et felles anliggende for hele landbruksektoren og behovet varierer med regionale forhold som strømpris og pris på biomasse.

De fylkesvise bioenergimidlene for 2013 utgjør 33 millioner kroner, og 35 millioner kroner i 2014. I 2013 gikk 2,3 millioner kroner til administrasjon.

1.1.3 Lokalmat- og reiselivssatsing

Bedriftsrettede midler i utviklingsprogrammet for lokalmat og grønt reiseliv ble overført til de bedriftsrettede midlene under fylkesvise BU-midler i 2013. Fylkesmannen er bedt om å ta høyde for dette i sine næringsstrategier da disse midlene ikke er øremerket satsning på lokalmat og reiseliv. Midler til bedrifter med ambisjoner om vekst og forpliktende produsentsamarbeid er fortsatt nasjonalt ansvar. I 2013 utgjorde de bedriftsrettede midlene fra utviklingsprogrammet for lokalmat og reiseliv 22 mill. kroner og inngår i 2014 fullstendig i total avsetning til bedriftsrettede BU-midler.

1.1.4 Formål og problemstillinger

Siden utredningen av mulige modeller for fordeling av BU-midler mellom fylkene i 2005, har det skjedd noen endringer i ordningen og politiske prioriteringer. Formålet med dette prosjektet har vært å oppdatere utredningen fra 2005 og undersøke andre mulige kriterier for fordeling av midlene med mål om å foreslå en modell. Dette inkluderer å vurdere egne kriterier for fordeling av de bedriftsrettede midlene til bioenergi.

Forskjellig vektning av kriterier kan få store konsekvenser for fordelingen mellom fylkene og kan brukes til å gjenspeile ulike politiske prioriteringer. En hensikt er å illustrere alternative vektninger slik at det skal være mulig å vurdere konsekvensene for fordelingen av midlene. For å gjøre dette er det nødvendig å oppdatere det statistiske grunnlaget for kriteriene slik at dette kan dokumentere og vurdere de ulike kriteriene.

I tillegg har prosjektet sett på noen viktige problemstillinger i forbindelse med fordeling av BU-midler. Ved ulik vektning av kriterier kan BU-midler gjenspeile forskjellige prioriteringer innenfor tradisjonelt landbruk og næringsutvikling med utgangspunkt i landbrukets ressurser. Områdene som inngår i vurderingen er matproduksjon, diversifisering i landbruket, bygdeutvikling og bosetting, samt innovasjon og økt produktivitet i landbruket.

I denne rapporten har vi en egen drøfting av behovet for et fast basisbeløp til hvert fylke.

Til slutt vil det bli diskutert om fordeling av bedriftsrettede tilskudd til bioenergi bør fordeles etter samme kriterier og modell som resterende BU-midler.

1.2 Data og metode

Datasettene som er benyttet, er dokumentert i egne vedlegg. Kriteriene er utformet ved at datasett for en egenskap ved fylkene er omformet til prosentvise fordelinger av en totalsum for Norge. Det betyr f.eks. at kriteriet som dreier seg om avvirkning fra skog er fylkets andel av samlet avvirkning i Norge. Store skogfylker vil med andre ord få større vekt sammenlignet med små skogfylker.

Andre kriterier er utformet slik at absolutt størrelse er uten betydning. Vi har f.eks. et kriterium som dreier seg om grovfôrbasert husdyrhold. Her benyttes andelen bruk med grovfôrbasert husdyrhold av totalt antall bruk i fylket. Fylkene får poeng proporsjonalt med denne andelen og fylkets relative poengsum blir vektet. Dermed er det kun fordelingen av bruk internt i fylket, og ikke fylkets absolutte størrelse og samlede antall bruk med grovfôrbasert produksjon som tillegges vekt. Dersom man vekter opp kriteriet om andel bruk med grovfôrproduksjon, kan med andre ord små fylker i landbruksammenheng få vesentlig endret tildeling. Det samme gjelder kriteriet om andelen av de fylkesvise midlene som går til nye næringer. Også her kan relativt små fylker få en betydelig effekt.

Beregningsmåten fremgår av redegjørelsen for det enkelte kriterium.

1.3 Vekting av kriterier

Både styringsform overfor fylkesmennene og prioriteringer mellom ulike behov og bygdeutviklingsaktiviteter er avhengig av de landbrukspolitiske målene for ordningen. Vi legger derfor vekt på å fremskaffe et relativt bredt sett med indikatorer som dekker både behovs-, aktivitets- og resultatkriterier. Vektingen mellom disse ulike gruppene av kriterier, vil reflektere hvilken styrings- eller finansieringsform man ønsker.

I tillegg er hver av gruppene sammensatt av flere datasett. Også her skjer det en prioritering f.eks. mellom skogbruk og jordbruk. Også disse vektene reflekterer politiske prioriteringer. Man kunne tenkt seg en samfunnsøkonomisk vurdering av nytte pr. krone bevilget til henholdsvis skogbruk og jordbruk, men det er ikke forsøkt her. I stedet må også disse vektene tillegges en politisk vurdering.

Vi har derfor synliggjort betydningen av ulike vekter ved å beregne flere alternative forslag til fordeling.

2 Bakgrunn for valg av fordelingskriterier

I Kjesbu og Pettersen (2005) ble flere ulike kriterier som skulle danne den kriteriebaserte fordelingsmodellen for BU-midlene vurdert. Formålet var hele veien at modellen skulle være enkel, men samtidig ta stilling til fylkenes behov og forutsetning for næringsutvikling i og i tilknytning til landbruket. I dette kapittelet presenteres tre hensyn som NILFs kriteriebaserte modell for fordeling av BU-midler bygger på. Mer om de enkelte kriteriene og datakildene som er benyttet kommer i kapittel 3.

2.1 Formålet med kriteriene

Kriteriene skal bygge opp under formålet med BU-ordningen og den nasjonale strategien for landbruksbasert næringsutvikling. Kriteriene skal legge til rette for næringsutvikling som skal danne grunnlag for langsiktig, lønnsom verdiskaping og desentralisert bosetting med utgangspunkt i landbrukets ressurser generelt og landbruks-eiendom spesielt.

Innenfor denne rammen skal kriteriene i grove trekk ivareta tre hensyn: *reflektere mulighet for og betydning av næringsutvikling, gi riktige incentiver og bidra til forutsigbarhet.*

2.1.1 Reflektere mulighet for og betydning av næringsutvikling

Fordelingen skal bidra til næringsutvikling og kriteriene må derfor reflektere et potensial for økt landbruksbasert verdiskaping og distriktsmessig, landbruksbasert bosetting. Disse «behovskriteriene» bør være mest mulig objektive, og datagrunnlaget må kunne hentes fra sikre, pålitelige og allment aksepterte kilder (offentlig statistikk, spesielle undersøkelser og om mulig forskning).

Behov og utviklingspotensial er vage begrep. I denne sammenhengen er det relativt behov og potensial som er interessant, det vil si styrken i behovet i det ene fylket i forhold til det andre. Kriteriet bør uttrykke potensial for økt privat og samfunnsøkonomisk verdiskaping.

I den foreslåtte modellen inngår produksjonsverdien av jordbruksprodukter, andel bruk med grovfôrbasert husdyrhold og avvirkning fra skog som relevante uttrykk for selve landbruksaktiviteten og det potensialet dagens aktivitet uttrykker. Årsaken til at vi benytter produksjonsverdi og ikke bruttoprodukt (produksjonsverdi minus produksjonskostnader) som et mål på behov, er for det første at vi ønsker å måle betydningen av næringen inkludert underleverandører. Dessuten ser vi at bruttoprodukt og bruttoproduksjon er nær korrelert, slik at hvilken vi velger vil ha liten betydning. Vekten mellom skogavvirkning og f.eks. omsetning av jordbruksprodukter eller bruk med grovfôrbasert produksjon, kan varieres og gir til dels betydelige utslag for fordelingen mellom fylker,

Eget kriterium om grovfôrbasert husdyrhold bygger på at utnyttelse av beiteressursene kan bli tillagt spesiell vekt i næringsutviklingen og at beitedyrene er spesielt viktige for distriktene.

Distriktshensynet er også å regne som et behovskriterium, og er i modellen forsøkt ivaretatt ved to ulike egenskaper ved fylkene. Den ene er fylkets avhengighet av jordbruk som næringsaktivitet i fylket og i enkeltkommuner i fylket. Det andre er fylkets generelle eksponering for fraflytting og redusert sysselsetting.

Modellen inneholder også et aktivitetskriterium som har fokus på bruk av midler for investering i nye næringer og totale prosjektinvesteringer pr krone i tilskudd. I tillegg

har vi i 2005 hatt et kriterium som viser oppfattet kvalitet på Innovasjon Norges rådgivende rolle og tjenesteyting overfor brukerne. Et slikt kriterium styrket fordelingsnøklenes betydning som stimulans til godt arbeid i fylkene. I den nye modellen er dette kriteriet utelatt fordi fordelingsnøkkelens betydning som motivasjonsfaktor er nedtonet.

Det siste kriteriet er resultatkriteriet som bygger på tilskuddsmottakernes vurdering av i hvilken grad midlene har ført til bedre lønnsomhet.

Resultatkriteriet og deler av aktivitetskriteriet bygger på tilskuddsmottakerens egne, subjektive vurderinger. Det gir en viss usikkerhet ved tallene, og dette er en årsak til at de får en lav vektning i modellen i dag. Det finnes ikke data som direkte kan uttrykke effekten av virkemiddelbruken på fylkesbasis, men NILF er i skrivende stund i dialog med Innovasjon Norge om å utvikle slike resultatindikatorer for BU-midler. På sikt er det derfor mulig å bygge inn bedre resultatkriterier i modellen, og tillegge resultat-kriteriet større vekt enn det har i dag.

2.1.2 Utforming av incentiver

Finansieringsformer får lett funksjon som incentiver. Av og til er det tilsiktet, som ved resultatbasert fordeling av midler til forskningsinstitutter, og av og til er det en uheldig side ved en finansiering av en gitt aktivitet. Det siste er typisk for skattesystemer som kun skal finansiere offentlig virksomhet, men som gir incentiver til å endre tilpasninger f.eks. i arbeidsmarkedet.

Kriteriene for fordeling av fylkesvise BU-midler skal helst gi riktige incentiver; det vil helst si å motivere fylkesmannsapparatet, det regionale IN-apparatet, samt øvrige regionale partnere til effektiv innsats for landbruksbasert næringsutvikling. Som nevnt er det i den versjonen som her foreslås, lagt mindre vekt på slike positive incentiv-effekter. Det er likevel viktig å ta hensyn til utilsiktede incentiveffekter. Fordelingskriterier for offentlige midler kan føre til utilsiktede tilpasninger for å påvirke fordelingen av midler. Om det altså ikke er ønskelig å styre fylkesmennene og det regionale virkemiddelapparatet gjennom kriteriene for fordelingen av BU-midlene, skal fordelingskriteriene i hvert fall ikke motivere for ressursløsning, unødig byråkrati osv.

2.1.3 Enkelhet og forutsigbarhet

Kriteriene skal gi grunnlag for kontinuitet i virksomheten regionalt. Det bør derfor ikke skje for store forskyvninger fra år til år. Forutsigbare rammebetingelser bør gjelde for både det regionale virkemiddelapparatet gjennom IN og kommunene, næringen og FMLA som leder for partnerskapet og er ansvarlig for strategien og virkemiddelbruken. Kriteriene bør også være kommuniserbare og enkle å forstå.

Kriteriene alene gir begrenset forutsigbarhet. Mål for aktivitet og verdiskaping kan skifte fra år til år og påvirkes i stor grad av forhold som FMLA-ene vanskelig kan kontrollere eller forutse. Et eksempel er at varierende avlinger på grunn av endringer i vekstforhold vil kunne påvirke kriteriene og fordelingen. Enkelte variable som tillegges betydelig vekt i forslaget som bruttoproduksjon og distriktsegenskaper, vil endres. I tillegg til kriteriesystemet er det derfor naturlig at myndighetene setter grenser for variasjonen fra år til år, slik at endringer fases over tid. Dette kan gjøres ved å bruke gjennomsnittstall for ulike kriterier over f.eks. tre siste år, eller å begrense den andelen av bevilgningen som underlegges kriteriene det enkelte år.

Siden vi opererer med tre typer kriterier; behov, aktivitet og resultat og vekter for alle variablene, kan kriteriene og beregningen lett bli innfløkt. Når en forstår oppbyggingen av modellen, vil en imidlertid enkelt kunne fastslå hvordan fylkets tall kan påvirke for-

delingen. Det kan også være nyttig med simulering av variasjoner og beregning av sensitiviteter for visse endringer.

Det er vanskelig å unngå en relativt komplisert modell siden det ligger mange hensyn bak de fylkesvise BU-midlene. I andre sammenlignbare ordninger som tildelingen av de regionale utviklingsmidlene fra Kommunal- og regionaldepartementet, bruker man også et kriteriesystem basert på en rekke objektive data. Det skjønnet som utøves ved vektingen av kriteriene, er likevel avgjørende for utfallet. Forhåpentligvis er det mulig å finne kriterier og vektinger som gir mening uten for sterkt innslag av skjønn.

2.2 Administrative behov – spørsmålet om en fast basisbevilgning

Hvert enkelt fylke må organisere arbeidet med regionale næringsprogrammer og Bygdeutviklingsordningen. Kostnadene til administrasjon og organisering kan være relativt uavhengig av størrelse på fylket og fylkets egenskaper for øvrig.

Vi har derfor valgt å legge inn en fast basisbevilgning til hvert fylke. For de regionale utviklingsmidlene som fordeles av KRD er basisbeløpet satt til syv millioner kroner pr. fylke. I våre alternativer har vi benyttet 20 prosent av samlet bevilgning til en fast basis, eller seks millioner kroner pr. fylke. Dette faste beløpet virker utjevnende mellom fylkene. I våre alternativer kan basisbeløpet også bidra til å redusere avvikene mellom våre alternativer og den fordelingen som ble benyttet i 2013. Ved vurderingen av størrelsen på basisbevilgningen har vi bevisst valgt å dimensjonere basisbeløpet slik at det i størst mulig grad demper endringene i bevilgningen fra fordelingen i 2013 til en ny, kriteriebasert fordeling.

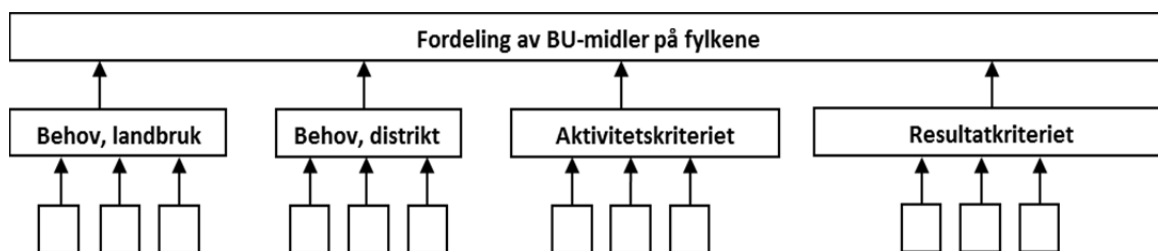
3 Nærmere om beregningsmodell og de enkelte kriteriene

I dette kapitlet vil vi gå gjennom og forklare nærmere de kriteriene som vi har valgt å bruke til fordelingen av de fylkesvise BU-midlene. Vi ser ikke her nærmere på den faste basisbevilgningen, som er omtalt i 2.2. Oppbyggingen av kapitlet følger oppbyggingen av fordelingsmodellen.

Modellen består av tre nivåer, fra øverst til nederst i figur 3.1:

- Nivå 1: beregningsresultatet – fordeling av BU-midler på fylkene
- Nivå 2: behovskriteriet – landbruk, behovskriteriet – distrikt, aktivitetskriteriet og resultatkriteriet.
- Nivå 3: enkeltkriterier relatert til næring/verdiskapings- og distrikt/bosettingskriteriet osv.

Dette kan illustreres på følgende måte (se figur 3.1).

Figur 3.1 Prinsippkisse for beregningsmodellen

I figur 3.1 representerer alle boksene et kriterium, og alle pilene en vekt fra 0–100. Kriteriene i nivå 3 er vektet sammen til kriteriet for nivå 2, og kriteriene i nivå 2 er vektet sammen til den endelige fordelingen i nivå 1. Nærmere forklart vil dette si at vi ut fra datagrunnlaget for enkeltkriteriene (nivå 3) fordeler 100 poeng på fylkene. Hvert enkelt fylke kommer ut med en score på det enkelte kriterium. Nedenfor går vi igjennom og drøfter våre valg av kriterier og vektingen av disse. I Kjesbu og Pettersen (2005) ble flere kriterier på nivå 3 enn de som er oppgitt i denne rapporten vurdert. De ble imidlertid forkastet på grunn av blant annet usikkerhet rundt dataene og kompleksitet. Vi vil i denne rapporten bygge videre på arbeidet i Kjesbu og Pettersen (2005), og dermed kun videreføre de kriteriene som ble ansett som best egnet. For en oversikt over flere potensielle kriterier vises det til Kjesbu og Pettersen (2005).

3.1 Behovskriteriet – landbruksproduksjon

Behovskriteriet–landbruksproduksjon består av to kriterier for jordbruk; omsetning fra jordbruket og andel bruk i fylket som driver grovfôrbasert husdyrproduksjon, og ett kriterium for skogbruk, jf. tabell 3.1. Vektingen mellom jordbruk og skog beregnes ut

fra jord- og skogbrukets andel av sysselsettingen i landbruket totalt. Fylker som er store i henholdsvis jordbruks- og skogbrukssammenheng, får her relativt høy poengsum. Jordbrukskriteriet får dermed en vekt på 89 prosent og skogbrukskriteriet får en vekt på 11 prosent av behovskriteriet landbruksproduksjon. Formålet med dette behovskriteriet-landbruksproduksjon er å si noe om den generelle landbruksaktiviteten i det enkelte fylke og identifisere områder med et potensielt omstillingsbehov.

Tabell 3.1 Valgte kriterier for behovskriteriet

Valgte kriterier	Kilde	Vekt	
Produksjonsverdi jordbruk, gjennomsnitt. 2009, 2010 og 2011	SSB	50 %	
Grøvførbaserte bruk i 2012 ¹	SSB	50 %	
Totalt jordbruk		100 %	89 %
Skogbruk: Avvirkning tømmer, gjennomsnitt 2010 – 2012	SSB	100 %	11 %

* Storfe/melkeproduksjon vektet mer enn sau ca. 70/30

Produksjonsverdi jordbruk er regnet som gjennomsnitt i perioden 2009–2011 for å unngå at årlige endringer gir for store utslag i fordelingen. Her ser vi på fylkets andel av nasjonal omsetning (bruttoproduksjon) av tradisjonelle jordbruksvarer. Verdsettingen skjer til basisverdi, det vil si verdien som produsenten sitter igjen med for et produkt, etter at han har betalt merverdiavgift og andre produktskatter, og mottatt eventuelle produktsubsidier fra det offentlige. Det innebærer at det kun er tilskudd som er direkte tilknyttet produksjonen som inkluderes her. En annen ting å være klar over er at rein-drift er inkludert som en del av jordbruksstatistikken.

Innenfor den delen av behovskriteriet som gjelder jordbruk, legges det like stor vekt på samlet omsetning fra jordbruket som på fylkets andel bruk med grovførbasert produksjon. Dette er et forsøk på å reflektere omstillingsbehov i modellen, og vi antar her at det eksisterer et sterkere omstillingsbehov i grovførbasert produksjon sammenlignet med øvrig produksjon. Dette kriteriet tar ikke hensyn til størrelsen på brukene, noe som innebærer at modellen, alt annet like, vil favorisere fylker med mange små grovførbaserte bruk sammenlignet med fylker med større enkeltbruk.

Behovskriteriet landbruksproduksjon er ment å gjenspeile potensialet for næringsutvikling i tradisjonell landbruksvirksomhet. Kriteriene og datagrunnlaget har begrensninger når det gjelder å kartlegge potensialet for næringsutvikling med utgangspunkt i landbrukets ressurser. Årsaken er at de bygger på faktisk aktivitet, og ikke potensiell aktivitet.

3.2 Behovskriteriet – distrikt

Distriktskriteriet er også knyttet til behov. Kriteriet forsøker å uttrykke blant annet i hvilken grad offentlige stimulanser til fylkets sysselsetting og bosetting i kommuner og bygder er viktig for oppnåelsen av distriktspolitiske målsettinger. Spesielt er vi opptatt av i hvilken grad det er viktig at sysselsettingen i landbruket opprettholdes som del av grunnlaget for distriktsbosettingen. Distriktskriteriet består av 3 kriterier. Spesifikasjonen av distriktskriteriet slår sterkt ut på fordelingen fordi det er stor spredning

¹ Storfe/melkeproduksjon vektet mer enn sau ca. 70/30.

mellom fylkene. Vi har derfor valgt å benytte alle tre distriktskriteriene og har gitt hvert av de tre samme vekt, dvs. en tredel av samlet distriktskriterium på hver de tre enkeltkriteriene.

Tabell 3.2 Valgte kriterier for distriktskriteriet

Valgte kriterier	Kilde	Vekt
Kommuner med mer enn 10 % av sysselsettingen i landbruket, andel av landet totalt	SSB	33,3 %
Landbrukets andel av sysselsettingen totalt i fylket, poeng lik andelen i hvert enkelt fylke	SSB	33,3 %
Det objektive kriteriet for fylkesfordeling av tilskudd til Fylkeskommuner for regional utvikling 2014, dvs. kriteriet som bygger på distriktsindeksen	KRD	33,3 %

Det første kriteriet er antall kommuner i fylket med mer enn 10 prosent av sysselsettingen innen landbruket. Fylkets score er lik fylkets andel av kommuner med mer enn 10 prosent sysselsetting i landbruket for landet totalt. Dette kriteriet favoriserer fylker med relativt mange landbruksavhengige kommuner. Videre favoriseres også fylker med relativt små landbrukskommuner, og, alt annet like, fylker med mange kommuner generelt.

Det andre kriteriet er landbrukets andel av sysselsetting totalt i fylket. Dette kriteriet er ikke størrelsessensitivt, men kun basert på hvor avhengig fylket er av landbruk. Dette kriteriet kan altså favorisere relativt små fylker.

Det siste kriteriet er det såkalte objektive kriteriet for fylkesfordelt tilskudd for regional utvikling. - Kriteriet er basert på den såkalte distriktsindeksen og betyr at våre kriterier også omfatter den rent regionalpolitiske definisjonen av distriktshensynet i Norge. Vi har her brukt KRDs objektive kriterium for fordeling av regionale utviklingsmidler til fylkeskommunene. Man kan si at dette kriteriet sikrer at fordelingen av BU-midlene også i noen grad kan gjenspeile generelle utviklingsbehov i fylket og avhengigheten av offentlig virkemidler for å styrke den lokale utviklingen. Bygdeutviklingsmidlene kan dermed innrettes mot å bidra til å styrke landbruket og landbruksbasert næringsutvikling i de regionene som har størst behov for styrket bosetting, styrket næringsgrunnlag og offentlige stimulanser generelt. Gjennom å ta med dette behovskriteriet kan modellen blant annet gi relativt mer BU-midler til fylker i Nord-Norge, spesielt i tiltakssonen i Finnmark.

Kriteriet som består av den objektive delen av fordelingen av de regionale utviklingsmidlene under KRD, er basert på den såkalte distriktsindeksen og er et multiplum av fire parametere veiet med befolkningens størrelse. «Distriktsindeksen er et uttrykk for graden av distriktsutfordringer i en kommune og skal samtidig gjenspeile målsettinger i distrikts- og regionalpolitikken. Sentralt i distriktsindeksen er indikatorer som indikerer forutsetning for utvikling og indikatorer som indikerer faktisk utvikling. Distriktsindeksen brukes for å sammenlikne kommuner og regioner med hverandre. Indeksen nyttes i ulike sammenhenger, blant annet i forbindelse med fordelingen av distriktstilskuddet i Sør-Norge, og som verktøy i avgrensning av distriktspolitisk virkeområde.» (se Rapport til Kommunal- og regionaldepartementet, 27.6.2013). Kriteriet er utformet ved å vekte distriktsindeksen for den enkelte kommune slik: Indeksen blir multiplisert med 1,3 dersom distriktsindeksen er lavere enn 30, videre multiplisert med 1,2 dersom kommunene ligger i Nord-Norge eller Namdalen, og multiplisert med 1,3 dersom kommunen er del av tiltakssonen i Finnmark. Siden kriteriet er vektet med befolkningen

i fylket, tenderer kriteriet til å belønne store fylker, alt annet like. Kriteriet kan gi vesentlig fordelingseffekt, hvor f.eks. Finnmark får særlig høy vekt, mens kriteriet ikke gir noen andel for eksempel for Akershus/Oslo.

3.3 Aktivitetskriteriet

Forslaget fra 2005 brukte aktivitetskriteriet som mål på prioritering av tilleggsnæringer, investeringsomfang relativt til tilskudd og tilfredshet med Innovasjon Norges tjenesteyting i fylket. I de nye alternativene er dette endret, både innholdet i aktivitetskriteriet og ved at aktivitet blir vektet med behovskriteriet for distrikt.

3.3.1 Aktivitetskriteriet før kobling mot behovskriteriet for distrikt

Aktivitetskriteriet består i modellen fra 2005 av 4 enkeltkriterier. Hvilke kriterier dette gjelder og vektingen av disse er beskrevet i tabell 3.3.

Tabell 3.3 Valgte kriterier under aktivitetskriteriet

Valgte kriterier	Kilde	Vekt
Andel av totalt tilsagn gitt til nye næringer: Kriteriet er delt i to med lik vekt på begge delkriterier: a) Andel til nye næringer av BU-tilskudd i de enkelte fylker 2012 b) Andel til nye næringer av total rentestøtte i de enkelte fylker 2012	IN	60 %
Prosjektkostnader per krone netto tilsagn totalt, gjennomsnittsnitt 2010–2012	IN	40 %
Evalueringsalternativer av Innovasjon Norges innsats for landbruket (serviceundersøkelsen). Kun brukte alternativer som gjenspeiler vekting i 2005. Se note	IN	0 %

Note: I 2005-versjonen er vektene ovenfra og ned: 30, 30 og 40 prosent.

Det første kriteriet bygger på hvor stor andel av totale BU-tilskudd og total rentestøtte som gis til nye næringer. En viktig forutsetning vi legger til grunn her, er et fylke som benytter en relativt stor andel av BU-tilskudd og rentestøtte på nye næringer, har potensial for ytterligere satsing på tilleggsnæringer. Eksempler på nye næringer kan være satsing på lokalmat og overnattingsvirksomhet med gården som base. Aktivitetskriteriet premierer fylker som øker bevilgninger til nye næringer. Bakgrunnen for et slikt kriterium er at vi mener det er grunn til å anta at utvikling av prosjekter innenfor ny verdiskaping, det vil si verdiskaping utenfor tradisjonell produksjon, er mer krevende og risikofyllt enn støtte til investeringer og annen utvikling av tradisjonell produksjon. Informasjonen er mindre tilgjengelig, tilleggskompetanse må ofte hentes utenfor landbruket og resultatene langt mer usikre. En annen viktig grunn er at satsing på nye næringer kan ha større positive ringvirkningseffekter på investeringer i fylket enn satsing på tradisjonelt landbruk.

Det andre kriteriet er prosjektkostnader pr. krone netto tilsagn totalt, gjennomsnitt 2010–2012 (30 %). Kriteriet premierer fylker som får relativt mye investeringsaktivitet ut av bevilgningene. Det hefter noe usikkerhet ved kvaliteten på disse tallene som er levert av Innovasjon Norge. Årsaken er at tallene blir fastsatt som en del av saks-

behandlingen. Det betyr at endringer som kommer underveis ikke nødvendigvis blir hensyntatt. Verdien av kriteriet avhenger av at det ikke er systematiske forskjeller i addisjonalitet, f.eks. ved at store prosjekter med liten bevilgning i større grad ville blitt gjennomført uavhengig av tildelingen. Addisjonalitet er her et uttrykk for i hvilken grad støtten er utløsende for investeringen.

Det siste kriteriet som er med i tabellen og i modellen fra 2005, er evaluering av Innovasjon Norges kundeoppfølging i fylket basert på Serviceundersøkelsen, fra september 2012 til og med september 2013. Vi har oppdatert disse talene med prosentvis andel som har svart delvis enig eller helt enig i en påstand om at de er fornøyde med Innovasjon Norges oppfølging. Hvert fylke får en poengsum avhengig av andelen i fylket som gir svar tilsvarende nevnte kategorier. I opprinnelig modell (Kjesbu og Pettersen, 2005) benyttet vi en kombinasjon av dette spørsmålet og spørsmål om kommunenes oppfølging. Det siste spørsmålet stilles ikke lenger og har derfor falt ut. Observasjoner for kun 13 måneder kan gi noe tilfeldig variasjon i tallene. Kriteriet var opprinnelig veiet relativt tungt med 40 % av aktivitetskriteriet samlet. Det er imidlertid relativt liten variasjon i fylkenes poeng, slik at kriteriet tenderer til å jevne ut fordelingen mellom fylkene.

I den nye modellen er kriteriet tatt ut. Begrunnelsen er at Innovasjon Norges tjenester overfor bl.a. jordbruksbedriftene og kommunene følges opp gjennom andre kanaler, for eksempel i departementets dialog med Innovasjon Norge. Det betyr at det legges relativt mindre vekt på at fordelingen av BU-midlene skal forsterke incentivene for god virkemiddelforvaltning.

Aktivitetskriteriet er i utgangspunktet størrelsesnøytralt, dvs. at ingen av parameterne vektlegger fylkets størrelse. Et lite fylke som scorer høyt på aktivitetskriteriet, vil derfor også kunne dra betydelig nytte av dette kriteriet. I våre forslag blir imidlertid aktivitetskriteriet knyttet til distriktskriteriet (se neste avsnitt).

3.3.2 Aktivitetskriteriet knyttes til distriktslandbruket

I de nye alternativene som presenteres i dette notatet, har vi vektet score på aktivitetsvariabelen med fylkets score på distriktsvariabelen. Hensikten er å variere vekten på tilleggsnæringer og annen differensiering av gårdens aktivitet med fylkets behov for stimulans til bosetting og lokal næringsutvikling generelt. Vi setter dermed differensiering i sammenheng med bygde- og distriktsutvikling, mer enn utvikling av landbruksnæring. Dette betyr at f.eks. Oslo /Akershus og Aust-Agder dermed får redusert uttelling for gode resultater ved stor vekt på tilleggsnæringer.

3.4 Resultatkriteriet

Et av formålene til BU-midlene er at det skal bidra til lønnsomme investeringer. I tilskuddsbrev til fylkesmannen² spesifiseres det også at lønnsomhetsvurdering av prosjektene skal ligge til grunn for tildelingen av midler. Vi anser det dermed nødvendig med et kriterium som premierer fylker som får til dette. Dessverre finnes det begrenset statistikk som gjør det mulig å måle effekten av BU-midlene. I denne modellen benyttes brukerens oppfatning om lønnsomhetseffektene av prosjektet som har mottatt støtte, jf. tabell 3.4. Ettersom det bygger på subjektive oppfatninger hos den enkelte bruker og dataomfanget er begrenset, er vekten på resultatkriteriet satt til

² Tilskuddsbrev til fylkesmannen om fordelingen av BU-midler. URL: http://www.innovasjon norge.no/Documents/old/PageFiles/8500/TILSKUDDSBREV_TIL_FYLKESMANNEN_STATSBUJETTET_2013.pdf

fem prosent. Det er på sikt ønskelig med bedre målinger av effekten av midlene, slik at dette kan vektes sterkere i modellen. NILF er, som nevnt tidligere, i en dialog med Innovasjon Norge om å utvikle slike resultatindikatorer for BU-midler. På sikt er det derfor mulig å bygge inn bedre resultatkriterier i modellen, og tillegge disse en større vekt enn de har per i dag.

Tabell 3.4 Valgte kriterier under resultatkriteriet

Valgte kriterier	Kilde	Vekt
Har prosjektet ført til økt lønnsomhet? (Etterundersøkelsen 2009)	IN	100 %

Heller ikke resultatkriteriet har noe med størrelsen på fylket. Igjen vil dette kriteriet kunne bidra til at relativt små fylker med gode resultater i tilskuddsmottakernes lønnsomhetsvurdering, får økt tildeling.

4 Forskjeller mellom fylkene

Kriteriene og datakildene som ble lagt frem i kapittel 3 kan benyttes til å beskrive forskjeller mellom fylkene. En slik oversikt gjør det lettere å forstå og forutsi hvilke konsekvenser ulike vektinger av de forskjellige kriteriene vil ha på fordelingen av BU-midlene.

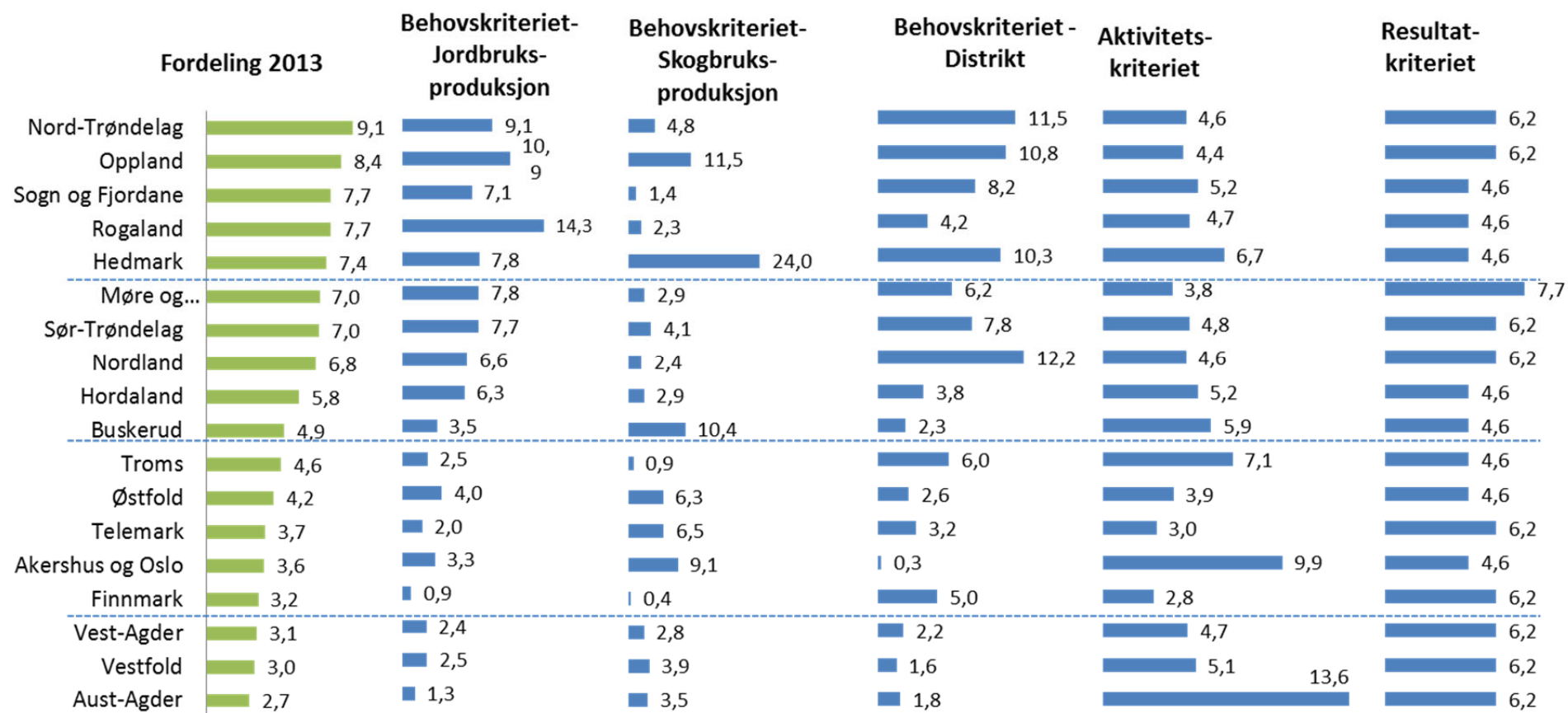
NILFs kriteriebaserte fordelingsmodell inneholder flere kriterier, hvor hvert enkelt kriterium skal representere egenartene ved fylkene som det er ønskelig at modellen skal ta hensyn til. For at fordelingsmodellen skal ha legitimitet, er det viktig at den er så oversiktlig som mulig, og at fylkeskommunene vet hvordan deres aktivitet kan påvirke fordelingen.

Kriteriene våre gir et bilde med tre store jordbruksfylker, tre store skogbruksfylker, og fire distriktslandbruksfylker, dvs. hvor jordbruket har spesielt stor betydning for bosetting og næringsgrunnlag. Figur 4.1 gir et oversiktsbilde over de ulike kriteriene i modellen. Av figuren kan man først og fremst se systematiske forskjeller mellom fylkene og sammenligne disse med fordelingen av midlene i 2013. Dermed kan man også se hvilken fordelings-effekt som ville oppstå ved økt vekt på ulike kriteriene. Figuren viser aktivitetskriteriet før det vektet med distriktskriteriet. I tabellen under figuren, tabell 4.1, viser vi også den vektete aktivitetsvariabelen «Aktivitet * distrikt».

For eksempel vil vektlegging av kun jordbruksaktivitet inklusive andelen bruk med grovfôrbasert produksjon, medføre at Rogaland kommer særlig godt ut. De andre store jordbruksfylkene er Nord-Trøndelag og Oppland. Sterk vektlegging av skogbruk vil særlig begunstige Hedmark, men også Oppland, Buskerud og Oslo/ Akershus tjener på vektlegging av skog. Legger vi stor vekt på distriktskriteriet taper Rogaland, fylkene rundt Oslo og Hordaland, dvs. enkelte viktige jordbruksfylker. De fire fylkene med distriktslandbruk er Nordland, Hedmark, Oppland og Nord-Trøndelag. I tillegg vil de tre fylkene i Nord Norge få gevinst ved stor vekt på distriktshensynet.

Det er bemerkelsesverdig at Oppland og Hedmark er fylker som kommer bedre ut enn dagens fordeling på alle de tre første kriteriene; jordbruk, skogbruk og distrikt. En annen observasjon er at aktivitetskriteriet og resultatkriteriet tilgodeser spesielt Aust-Agder, men det er også enkelte fylker på Vestlandet som får gevinst ved vektlegging av aktivitet og resultat, som her bl.a. betyr stor vekt på tilleggsnæringer og resultat i form av lønnsomhet for gårdbruker. Dette har også sammenheng med at det uveide aktivitetskriteriet i utgangspunktet ikke vektlegger størrelsen på fylket. Som det fremgår av tabell 4.1 fjerner imidlertid tilknytningen til distriktskriteriet (jf avsn. 3.3.2) mye av gevinsten ved aktivitetskriteriet f.eks. for Aust-Agder, mens denne vektingen er gunstig f.eks. for Hedmark.

Fordelingen av score på behovskriteriet jordbruksproduksjon, ligner mest på fordelingen av BU-midler i 2013. De ni øverste fylkene, dvs. fylkene med størst andel av midlene i 2013, ligger også på topp når det gjelder jordbruksproduksjon med vekt på grovfôrbasert produksjon. Bak utslagene i de ulike kriteriene som er fremstilt i figur 4.1, ligger det datasett med flere kriterier på nivå 3 i figur 3.1. En oversikt over datasettene finnes i vedlegg 1. Her kan man gå inn og se hvilke data som medfører at for eksempel Aust-Agder slår sterkt ut på aktivitets- og resultatkriteriet.

Figur 4.1 Dagens fordeling av fylkesvise BU-midler og fordeling av vektorer for ulike kriterier i foreslått fordelingsmodell. Prosentandel for hvert enkelt fylke. Alle tall inkluderer fylkesvise bioenergidler

Kilde: Tabell 4.1. nedenfor

Tabell 4.1 Dagens fordeling av fylkesvise BU-midler og fordeling av verdier for ulike kriterier i foreslått fordelingsmodell. Prosentandel for hvert enkelt fylke

Fylker	Behovskriteriet- Fordeling 2013	Behovskriteriet- Jordbruks- produksjon	Behovskriteriet- Skogbruks- produksjon	Behovskriteriet - landbruks- produksjon	Behovskriteriet - Distrikt	Aktivitets- kriteriet	Aktivitet * distrikt	Resultat- kriteriet
Østfold	4,2	4	6,3	4,3	2,6	3,9	2,0	4,6
Akershus og Oslo	3,6	3,3	9,1	3,9	0,3	9,9	0,5	4,6
Hedmark	7,4	7,8	24,0	9,5	10,3	6,7	13,6	4,6
Oppland	8,4	10,9	11,5	11	10,8	4,4	9,5	6,2
Buskerud	4,9	3,5	10,4	4,2	2,3	5,9	2,7	4,6
Vestfold	3,0	2,5	3,9	2,7	1,6	5,1	1,6	6,2
Telemark	3,7	2,0	6,5	2,5	3,2	3,0	1,9	6,2
Aust-Agder	2,7	1,3	3,5	1,5	1,8	13,6	5,0	6,2
Vest-Agder	3,1	2,4	2,8	2,5	2,2	4,7	2,0	6,2
Rogaland	7,7	14,3	2,3	13	4,2	4,7	3,9	4,6
Hordaland	5,8	6,3	2,9	5,9	3,8	5,2	4,0	4,6
Sogn og Fjordane	7,7	7,1	1,4	6,5	8,2	5,2	8,5	4,6
Møre og Romsdal	7,0	7,8	2,9	7,2	6,2	3,8	4,7	7,7
Sør-Trøndelag	7,0	7,7	4,1	7,4	7,8	4,8	7,4	6,2
Nord-Trøndelag	9,1	9,1	4,8	8,7	11,5	4,6	10,4	6,2
Nordland	6,8	6,6	2,4	6,1	12,2	4,6	11,1	6,2
Troms	4,6	2,5	0,9	2,4	6,0	7,1	8,4	4,6
Finnmark	3,2	0,9	0,4	0,9	5,0	2,8	2,8	6,2
SUM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5 Alternative fordelinger

Ved ulik vektning av kriterier kan BU-midler som et virkemiddel gjenspeile forskjellige prioriteringer innenfor tradisjonelt landbruk og næringsutvikling med utgangspunkt i landbrukets ressurser. I dette kapitlet har vi satt opp fem ulike alternativer som eksempel på hvordan ulike prioriteringsområder slår ut i fordelingen av BU-midlene.

5.1 Vekting etter ulike prioriteringer

Vi har brukt to former for vektning av kriteriene i figur 4.1 og tabell 4.1. For det første har vi en indre vektning av fylkets score på aktivitetskriteriet før dette inngår i beregnet fordeling. Hensikten er å knytte satsing på nye næringer i landbruket til distriktsegenskapene. Derneft har vi vektet hvert av hovedkriteriene i en samlet score for hvert fylke. Endelig fordeling fremkommer da ved å fordele de samlede midlene i to deler; basisbeløp, dvs. ca. 20 prosent som fordeles med lik andel til hvert fylke og resten som fordeles etter kriteriene.

5.1.1 Vekting av hovedkriteriene

I tabell 5.1 har vi skissert fem alternative vektinger i fordelingsmodellen. Den første kolonnen er tilnærmet lik alternativet som ble presentert i Kjesbu og Pettersen (2005). Dette alternativet var NILFs anbefaling til LMD i 2005, og ble, så vidt vi forstår, brukt ved fordeling av økningen i BU-midlene etterfølgende år. Alternativet brukte mange enkeltkriterier med en godt fordelt vektning og gjenspeilet på denne måten ganske sammensatte formål for BU-midlene.

I andre kolonne i figur 5.1 har vi et justert, balansert alternativ. I Pettersen m.fl. (2009) ble bygdeutviklingsordningen evaluert, og en av konklusjonene var at ordningen kan bli mer tydelig og mer målrettet. I tråd med dette, bygger de fire neste alternative på mer tydelige prioriteringer av ulike landbruksområder som landbruks- og matproduksjon (alternativ 2 og 4), distrikt og bosetting (alternativ 3) og aktivitet med vekt på diversifisering av landbruket og investeringsomfang (alternativ 5).

Tabell 5.1 Vekter for ulike kriterier (vertikalt) i alternative beregninger av fordelinger (Alternativ 1–5 horisontalt)

Uten basisbeløp og uvektet aktivitet		Med basisbeløp og aktivitet vektet med distrikt				
	NILF-vekter 2005	Balansert	Landbruksbehov	Distrikt	Jordbruksbehov	Aktivitet
Vekt behov landbruk	35 %	60 %	75 %	35 %	75 %	30 %
Herav- jordbruk	89 %	89 %	89 %	89 %	95 %	89 %
Herav skogbruk	11 %	11 %	11 %	11 %	5 %	11 %
Vekt behov distrikt	20 %	10 %	10 %	45 %	10 %	20 %
Vekt aktivitet	40 %	25 %	10 %	15 %	10 %	45 %
Vekt resultat	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
Sum	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100,00 %

Note:

I øverste linje angis to viktige forskjeller på første og de neste kolonnene. For det første hvorvidt det er lagt inn et fast basisbeløp på 6 millioner kr pr. fylke, og for det andre om aktivitetskriteriet, slik det er forklart i avsnitt 3.3, inngår med angitt verdi i tabell 4.1, eller vektet med distrikt, dvs. at aktivitetskriteriet er det uvektede aktivitetskriteriet multiplisert med distriktskriteriet. I tillegg er det også en forskjell mellom NILF vektene i 2005 og vektingen i første kolonne her. I 2005 ble evalueringen av Innovasjon Norges forvaltning regionalt tillagt vekt som del av aktivitetskriteriet. Den variabelen er tatt ut nå (jf. avsnitt 3.3.1).

5.2 Fordelingsresultater

Tabell 5.2 fremstiller effekten ved en omlegging av fordelingen av BU-midlene til de alternativene som følger av vektene i tabell 5.1. Den faktiske fordelingen i kroner er vist i vedlegg 2. Samtlige alternativer gir merkbare endringer til tross for at det er lagt inn en modererende basisfinansiering. Vi ser at ved å vektlegge landbruksproduksjon vil fylker som Finnmark og Troms få sterk reduksjon, mens Rogaland vil få sterkest økning. Dersom vekten legges på distrikt, vil fylker som Buskerud og Akershus/Oslo få sterkest reduksjon, mens Nordland vil få sterk økning. Ved vekt aktivitetskriteriet, dvs. på ny næringsvirksomhet med basis i gården, vil Aust-Agder få klart sterkest økning.

Et annet funn som også er verdt å merke seg, er at uansett hvilket av de fem alternativene som velges, vil fylkene Buskerud, Hordaland, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Telemark og Østfold komme dårligere eller, i ett tilfelle, likt ut, mens Nordland, Aust-Agder, Hedmark og Oppland vil i alle de nye alternativene komme bedre ut. Årsaken til at f.eks. Aust-Agder kommer positivt ut i våre nye alternativer er en kombinasjon av at de benytter en stor andel av BU-midlene på ny næringsutvikling på gården og bruken av et fast basisbeløp for alle fylker. Som et lite fylke får Aust-Agder god nytte av at det gis seks millioner kroner som grunnbeløp til alle fylker.

Tabell 5.2 Prosentvis fordeling av fylkesvise BU midler, Virkelig fordeling 2013 og alternative vektinger av kriteriene i beregningsmodellen

Fylke	LMD-fordeling						
	2013	NILF-vekter 2005	Balansert	Landbruk	Jordbruk	Distrikt	Aktivitet
Østfold	4,2 %	3,8 %	4,0 %	4,2 %	4,1 %	3,7 %	3,5 %
Akershus og Oslo	3,6 %	3,9 %	3,3 %	3,7 %	3,5 %	2,6 %	2,5 %
Hedmark	7,4 %	10,1 %	9,4 %	8,9 %	8,4 %	9,3 %	10,1 %
Oppland	8,4 %	10,3 %	9,4 %	9,5 %	9,5 %	9,4 %	9,1 %
Buskerud	4,9 %	4,1 %	4,1 %	4,3 %	4,0 %	3,7 %	3,7 %
Vestfold	3,0 %	2,7 %	3,1 %	3,2 %	3,2 %	2,9 %	2,8 %
Telemark	3,7 %	3,5 %	3,2 %	3,3 %	3,1 %	3,5 %	3,2 %
Aust-Agder	2,7 %	2,3 %	3,2 %	2,8 %	2,7 %	3,0 %	3,8 %
Vest-Agder	3,1 %	2,6 %	3,1 %	3,2 %	3,2 %	3,1 %	3,0 %
Rogaland	7,7 %	10,5 %	8,6 %	9,7 %	10,1 %	6,9 %	6,5 %
Hordaland	5,8 %	5,2 %	5,2 %	5,5 %	5,6 %	4,8 %	4,8 %
Sogn og Fjordane	7,7 %	6,8 %	6,7 %	6,5 %	6,7 %	7,1 %	7,2 %
Møre og Romsdal	7,0 %	6,9 %	6,3 %	6,6 %	6,8 %	6,3 %	5,8 %
Sør-Trøndelag	7,0 %	7,3 %	7,0 %	7,0 %	7,1 %	7,1 %	7,0 %
Nord-Trøndelag	9,1 %	7,7 %	8,5 %	8,3 %	8,4 %	9,2 %	9,0 %
Nordland	6,8 %	7,1 %	7,5 %	6,9 %	7,0 %	8,8 %	8,8 %
Troms	4,6 %	3,3 %	4,6 %	3,9 %	3,9 %	5,1 %	5,8 %
Finnmark	3,2 %	1,9 %	2,7 %	2,5 %	2,5 %	3,7 %	3,4 %
SUM	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Merknad:

Det er fast basisbeløp som er likt for alle fylker i de fem siste alternativene. Det faste basisbeløpet utgjør 20 % av samlet ramme, eller kr 6 millioner pr. fylke regnet ut fra bevilgningen i 2013. Oslo/Akershus regnes som ett fylke.

6 Vurderinger

Dette notatet viderefører alternativ fordeling av BU-midler som ble presentert i Kjesbu og Pettersen (2005), samt fem alternative fordelinger på bakgrunn av mer målrettede satsningsområder. Samtlige av de fem alternativene vil skape store forskjeller sammenlignet med fordelingen av BU-midler i 2013. Uansett hvilke alternativ som velges vil fylkene Buskerud, Hordaland, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Telemark og Østfold komme dårligere ut, mens Aust-Agder og Hedmark vil komme bedre ut. Det er store forskjeller mellom alternative vektlegginger av de enkelte fordelingskriteriene.

BU-midlene kan ha stor betydning for gårder som ønsker å videreutvikle og utvide produksjonen på gården. I 2013 gikk en stor andel av BU-midlene i de fleste fylker til utvikling og fornying av tradisjonell produksjon. Dette tilsier at BU-midlene er et viktig virkemiddel for fremtidig matproduksjon. Ved en sterk vekt på behov-jordbruk vil man oppnå to ting. Fylker med sterkt fokus på matproduksjon vil få mer midler til å investere i driften. Vi vet at unge i dag har større krav til fritid og inntekt, noe som innebærer at teknologisk utvikling og økt produktivitet i jordbruket vil bli viktig fremover. En annen ting som også vil ivaretas av dette kriteriet er mer midler til fylker med mange grøvførbaserte bruk. Økt lønnsomhet er viktig i grovførnæringene, samtidig som økt samlet produksjon krever konkurranseyktig grovførproduksjon. BU-midlene kan være med å legge til rette for produktivets- og lønnsomhetsvekst her.

Ved å vektlegge distriktskriteriet, får man en sterkere vektlegging av BU-ordningen som et tiltak for å sikre levende bygder. Samtidig er sannsynligvis utnyttelsesgraden av beiteressurser svakere i distrikter med høy score på distriktskriteriet. Det taler for at også dette kriteriet kan ivareta hensynet til grovførbasert produksjon.

Når det gjelder diversifikasjon, rettes fokus mot nye næringer, altså tilleggsnæringer på gården. En sterkere vekt på aktivitetskriteriet vil ivareta en slik hensikt. De ulike alternativene som ble utarbeidet i kapittel fire, viste at ved å gi fordelingen av BU-midlene en sterkere distriktsprofil, vil blant annet en større andel av midlene gå til de nordnorske fylkene.

Når det gjelder enkelte kriterier bak modellen, ser vi potensial for å gjøre disse mer robuste. Dersom man ønsker en sterkere vektlegging av incitamenter for bedre resultatoppnåelse, er det viktig å utvikle bedre resultatkriterier. Vi har kun fem prosent vekt på oppnådde resultater på grunn av svakhet ved datagrunnlaget. I fordelingsmodellen presentert i dette notatet, benyttes brukerens oppfatning om lønnsomhets-effektene av prosjektet som har mottatt støtte. Ettersom det bygger på subjektive oppfatninger hos den enkelte bruker og dataomfanget er begrenset, er vekten på resultatkriteriet satt lavt.

I de nye forslagene er kriterier basert på «kundenes» vurdering av arbeidet i Innovasjon Norge utelatt. Vi har samlet tallene, men kriteriet inngår bare i 2005-alternativet. Denne endringen bygger på en nedtoning av fordelingskriteriene som incitament. Vi har derfor ikke drøftet nærmere om dataene er gode nok til å forsvare at de skal brukes til å belønne fylker for godt arbeid.

Det er behov for å vurdere om BU-midlene bør fordeles ut i fra en mer gjennomsliktig fordelingsnøkkel med klarere satsningsområder enn det som er tilfelle i dag. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at en justering av fordeling kan ha sterk betydning for investering i tradisjonell drift. For å sikre en viss forutsigbarhet har det fore-

slåtte minimumsnivået til alle fylker en betydning. Dette er en løsning som anvendes ved fordeling av fylkesmidlene til regional næringsutvikling. Alternativt kan overgangen til nye kriterier gjøres gradvis ved at de nye kriteriene anvendes på en økende andel av samlede tildelinger slik at nye kriterier innføres over f.eks. tre til fem år.

I forslaget til fordelingsalternativer er fylkesvise beløp til bioenergi knyttet til gårdens virksomhet, behandlet på linje med de øvrige fylkesvise midlene. Vår forståelse er at dette er en akseptabel løsning. Det er gårdsbrukene, dels i veksthusnæring og dels gårdsbruk generelt, som har behov for økonomiske energiløsninger. Denne bevilgningen er ikke ment å skulle gå til utvikling av næringsvirksomhet knyttet til bioenergi spesielt. I tillegg er beløpet begrenset. Det er derfor naturlig at bevilgningen sees som et tillegg for styrking av landbruksnæring og bosetting på landbrukseiendommer generelt. Samtidig reduserer ikke denne behandlingen behovet for å følge opp fylkene i rimelig grad også prioriterer å bruke midler på bioenergiltak på gårdene.

Referanser

KRD: Dokumentasjon om Regionale utviklingsmidler:

<http://www.regjeringen.no/nb/sub/stedsutvikling/june/gamle-sider---til-sletting-eller-ombruk/finansiering.html?id=524606#Tilskuddsordninger>

KRD: Fordeling av fylkesvise regionale utviklingsmidler:

<http://www.regjeringen.no/upload/KRD/Vedlegg/REGA/tilskuddsbrev/Tilskuddsbrev2013/Vedlegg1Fylkesfordeling2013.pdf>

Forskrift om fylkesvise bygdeutviklingsmidler til bedriftsrettede tiltak

Fastsatt av Landbruks- og matdepartementet xx.xx.2013 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 18.

Kjesbu, Erland og Ivar Pettersen, 2005 *Kriteriebasert fordeling av fylkesvise BU-midler - forslag til fordelingsmodell*. NILF notat 2005-14

Ivar Pettersen, Lars Øystein Eriksen, Julie Nåvik Hval, Oddveig Storstad og Jostein Vik, 2009. «*Tilslørt, virksom og treffsikker - Evaluering av Bygdeutviklingsordningen*». NILF-rapport 2009-4. Oslo, 2009.

Rapport til Kommunal- og regionaldepartementet, 27.6.2013 (revidert 1.7.2013)

Distriktsindeksen 2013 – metode, datakilder og kvalitetssikring.

http://www.regjeringen.no/upload/KRD/Vedlegg/REGA/distriktsindeks2013/Distriktsindeksen_2013_metode_datakilder_kvalitetssikring.pdf

Vedlegg 1: Enkeltkriterier

Relativ score på kriteriene innenfor behovskriteriet- landbruksproduksjon³

	LMD fordeling 2013	Jordbruks- produksjon	Grovfôr- baserte bruk	Avvirkning tømmer
Østfold	0,04	0,07	0,01	0,06
Akershus og Oslo	0,04	0,05	0,02	0,09
Hedmark	0,07	0,10	0,06	0,24
Oppland	0,08	0,09	0,12	0,11
Buskerud	0,05	0,04	0,03	0,10
Vestfold	0,03	0,04	0,01	0,04
Telemark	0,04	0,02	0,02	0,06
Aust-Agder	0,03	0,01	0,01	0,04
Vest-Agder	0,03	0,02	0,03	0,03
Rogaland	0,08	0,16	0,13	0,02
Hordaland	0,06	0,04	0,09	0,03
Sogn og Fjordane	0,08	0,05	0,10	0,01
Møre og Romsdal	0,07	0,06	0,10	0,03
Sør-Trøndelag	0,07	0,07	0,08	0,04
Nord- Trøndelag	0,09	0,10	0,08	0,05
Nordland	0,07	0,06	0,07	0,02
Troms	0,05	0,02	0,03	0,01
Finnmark	0,03	0,01	0,01	0,00
SUM	1,00	1,00	1,00	1,00

³ For en ytterligere presisering av tallmateriale og kilder se kapittel 3.

Relativ score på kriteriene innenfor behovskriteriet– distrikt⁴

	LMD fordeling 2013	Sysselsatte i landbruk på kommunenivå	Sysselsatte i landbruket på fylkesnivå	Fordeling KRD-tilskudd
Østfold	0,04	0,04	0,04	0,00
Akershus og Oslo	0,04	0,00	0,01	0,00
Hedmark	0,07	0,13	0,12	0,06
Oppland	0,08	0,14	0,12	0,06
Buskerud	0,05	0,01	0,04	0,02
Vestfold	0,03	0,01	0,03	0,00
Telemark	0,04	0,01	0,04	0,04
Aust-Agder	0,03	0,00	0,04	0,02
Vest-Agder	0,03	0,01	0,03	0,02
Rogaland	0,08	0,06	0,05	0,02
Hordaland	0,06	0,04	0,02	0,06
Sogn og Fjordane	0,08	0,07	0,10	0,07
Møre og Romsdal	0,07	0,05	0,05	0,09
Sør- Trøndelag	0,07	0,13	0,05	0,06
Nord- Trøndelag	0,09	0,13	0,14	0,08
Nordland	0,07	0,12	0,05	0,19
Troms	0,05	0,02	0,03	0,12
Finnmark	0,03	0,02	0,04	0,08
SUM	1,00	1,00	1,00	1,00

⁴ For en ytterligere presisering av tallmateriale og kilder se kapittel 3.

Relativ score på kriteriene innenfor aktivitetskriteriet og resultatkriteriet⁵

	LMD fordeling 2013	Andel tilskudd til nye næringer	Andel rentestøtte til nye næringer	Tilskudd og total investering	Evaluer ing av INs innsats	Lønn- som- hets- effekt
Østfold	0,04	0,04	0,01	0,06	0,06	0,05
Akershus og Oslo	0,04	0,11	0,15	0,05	0,05	0,05
Hedmark	0,07	0,08	0,06	0,06	0,06	0,05
Oppland	0,08	0,04	0,03	0,06	0,05	0,06
Buskerud	0,05	0,05	0,08	0,06	0,06	0,05
Vestfold	0,03	0,06	0,03	0,06	0,06	0,06
Telemark	0,04	0,04	0,00	0,05	0,05	0,06
Aust-Agder						
	0,03	0,10	0,28	0,05	0,06	0,06
Vest-Agder						
	0,03	0,05	0,03	0,06	0,06	0,06
Rogaland	0,08	0,05	0,03	0,06	0,05	0,05
Hordaland	0,06	0,05	0,04	0,06	0,05	0,05
Sogn og Fjordane	0,08	0,06	0,04	0,05	0,06	0,05
Møre og Romsdal	0,07	0,03	0,02	0,06	0,06	0,08
Sør- Trøndelag	0,07	0,04	0,05	0,06	0,06	0,06
Nord- Trøndelag	0,09	0,06	0,02	0,06	0,06	0,06
Nordland	0,07	0,05	0,03	0,06	0,05	0,06
Troms	0,05	0,07	0,09	0,05	0,05	0,05
Finnmark	0,03	0,03	0,00	0,05	0,06	0,06
SUM	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

⁵ For en ytterligere presisering av tallmateriale og kilder se kapittel 3.

Vedlegg 2: Fordeling; verdier

Endring i kroner sammenlignet med fordeling i 2013 som følge av fordeling ut ifra de ulike scenariene

Fylke	Fordeling 2013 mill.kr	NILF-veker 2005	Balansert	Landbruk	Jordbruk	Distrikt	Aktivitet
Østfold	22,3	-2,1	-1,3	0,2	-0,3	-2,8	-3,9
Akershus og Oslo	19,2	1,6	-1,6	0,6	-0,5	-5,6	-6,0
Hedmark	39,6	14,3	10,5	8,0	4,9	9,8	14,2
Oppland	44,6	10,0	5,2	6,2	6,1	5,5	3,8
Buskerud	25,8	-4,2	-4,1	-3,1	-4,4	-6,3	-6,2
Vestfold	16,1	-1,8	0,3	1,0	0,8	-0,8	-1,0
Telemark	19,6	-1,0	-2,5	-2,1	-2,9	-1,2	-2,7
Aust-Agder	14,4	-2,1	2,8	0,6	0,2	1,8	5,9
Vest-Agder	16,7	-2,9	-0,0	0,3	0,2	-0,3	-0,6
Rogaland	41	14,9	4,9	10,6	12,9	-4,3	-6,5
Hordaland	30,7	-3,0	-2,9	-1,7	-1,1	-5,1	-5,4
Sogn og Fjordane	41	-5,1	-5,2	-6,5	-5,4	-3,5	-2,8
Møre og Romsdal	37,4	-0,8	-3,7	-2,1	-1,2	-4,1	-6,3
Sør-Trøndelag	37,2	1,8	-0,0	-0,0	0,7	0,7	0,3
Nord-Trøndelag	48,2	-7,0	-2,9	-4,0	-3,2	0,6	-0,2
Nordland	36,3	1,3	3,5	0,3	1,1	10,4	10,4
Troms	24,7	-6,8	-0,3	-4,1	-3,8	2,5	6,4
Finnmark	17,2	-7,1	-2,7	-3,9	-3,8	2,7	0,7
Sum	532	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Gjennomsnittlig avvik fra middelverdi	10,0	4,9	3,0	3,1	3,0	3,8	4,6

Absolutte beløp fordelt etter alternative vektinger

Fylke	Fordeling 2013 mill.kr	NILF-vekter 2005	Balansert	Landbruk	Jordbruk	Distrikt	Aktivitet
Østfold	22,3	20,2	21,1	22,5	22,0	19,6	18,4
Akershus og Oslo	19,2	20,8	17,6	19,8	18,7	13,6	13,2
Hedmark	39,6	53,9	50,1	47,6	44,5	49,4	53,8
Oppland	44,6	54,6	49,8	50,8	50,7	50,1	48,4
Buskerud	25,8	21,6	21,7	22,7	21,4	19,5	19,6
Vestfold	16,1	14,2	16,4	17,1	16,8	15,2	15,0
Telemark	19,6	18,6	17,1	17,5	16,6	18,4	16,8
Aust-Agder	14,4	12,3	17,2	15,0	14,5	16,2	20,3
Vest-Agder	16,7	13,8	16,6	17,0	16,9	16,4	16,1
Rogaland	41	56,0	45,9	51,6	53,9	36,7	34,6
Hordaland	30,7	27,7	27,8	29,0	29,7	25,6	25,3
Sogn og Fjordane	41	35,9	35,8	34,5	35,6	37,5	38,3
Møre og Romsdal	37,4	36,6	33,6	35,2	36,2	33,3	31,1
Sør-Trøndelag	37,2	39,0	37,2	37,1	37,8	37,9	37,4
Nord-Trøndelag	48,2	41,2	45,2	44,1	44,9	48,7	48,0
Nordland	36,3	37,6	39,8	36,6	37,4	46,7	46,7
Troms	24,7	17,8	24,4	20,5	20,8	27,2	31,1
Finnmark	17,2	10,1	14,5	13,3	13,4	19,9	17,9
Sum	532	532,0	532,0	532,0	532,0	532,0	532,0
Gjennomsnittlig avvik fra middelverdi	10,0	13,1	11,2	11,2	11,6	11,6	11,5

ADRESSE HOVEDKONTOR

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon: 22 36 72 00
Postboks 8024 Dep	Storgata 2-4-6	Telefaks: 22 36 72 99
0030 OSLO		E-post: postmottak@nilf.no
		Internett: www.nilf.no

ADRESSE DISTRIKTSKONTORER

Bergen	Postadresse:	Postboks 7317, 5020 BERGEN
	Telefon:	22 36 72 40
	Telefaks:	22 36 72 99
	E-post:	postmottak-Bergen@nilf.no
Trondheim	Postadresse:	Postboks 4718 – Sluppen, 7468 TRONDHEIM
	Telefon:	73 19 94 10
	Telefaks:	73 19 94 11
	E-post:	postmottak-Trondheim@nilf.no
Bodø	Postadresse:	Statens hus, Moloveien 10, 8002 BODØ
	Telefon:	22 36 72 51
	E-post:	postmottak-Bodo@nilf.no

ISBN 978-82-7077-877-5
ISSN 0805-9691

